

דף נה.

עין משפט א.

יו"ד סימן רצז סעיף ו

- ו. כל שני מיני בהמה או חיה אע"פ שדומין זה לזה וגדלים זה עם זה ומתעברים זה מזה, כיון שהם ב' מינים אסורים משום כלאים.
- ז. כיצד, הזאב עם הכלב, ושועל עם כלב כפרי, שהוא קטן ודומה לשועל. העזים עם הצבאים, היעלים עם הרחלים, הסוס עם הפרד, החמור עם הפרד, הערוד שהוא חמור הבר עם החמור, כולם כלאים זה עם זה.

עין משפט ב.ג.

יו"ד סימן רצז סעיף ז

- ח. מין שיש בו מדברי וגם ישובי ד' כגון שור הבר ה' עם השור, וסוס עם רמך שהוא מין סוס מלשון בני הרמכים, מותרים זה עם זה.
- ט. האווז עם אווז הבר כלאים זה בזה, משום שהאווז ביציו מבפנים ושל אווז המדבר ביציו מבחוץ וא"כ שני מינים הם.

עין משפט ד.

יו"ד סימן רצז סעיף א

עין לעיל דף נד: עין משפט ז

דף נה:

עין משפט א.ב.

ח"מ סימן שצו סעיף א

- א. שור המועד וכן שן ורגל שהם מועדים מתחילתן מספיק להם שמירה פחותה ו' וע"כ אם קשרם בעליהם או שמרם שמירה פחותה

ד. ממשנה ה' פ"ח דכלאים.

ה. כתב הש"ך בס"ק ה' דתימה דבסי' כ"ח סעיף ד' הביא די"א דשור הבר מין חיה הוא, וא"כ אסור עם השור, וצ"ע.

ו. פלוגתא דתנאי בב"ק מ"ה ע"ב ופסקו הפוסקים כר"י.

ויצאו והזיקו פטור ^א.

בד"א במועד אבל בתם לא מספיק שמירה פחותה ולא קשירה אלא צריך שמירה מעולה ^ב והיינו עם דלת שיכולה לעמוד ברוח שאינה מצויה ^ט.
ושמירה פחותה היינו שהדלת יכולה לעמוד ברוח מצויה.

א. ב. סגר עליה בדלת שאינה יכולה לעמוד אפי' ברוח מצויה הוי כלא שמרו כלל וחייב, ואפי' לא נפלה הדלת ע"י הרוח אלא ליסטים הוציאוה ^י או חפרה או חתרה הדלת והפילתו חייב דתחילתו בפשיעה אפי' סופו באונס חייב ^כ.

אבל אם חתרה פירצה ויצאה משם פטור ^ל שאין האונס בא מחמת הפשיעה בדלת.

עין משפט ג. חו"מ סימן שצו סעיף ב

ב. ג. שמרה כראוי ונפרצה בלילה ^מ או שחתרה הדלת ^נ ויצאה והזיקה פטור, ואפי' ידע שנפרצה ^ס דאינו חייב לצאת ולטרוח אחריה, ודוקא נפרצה בלילה אבל בנפרצה ביום חייב לטרוח אחריה ^ע, ובסתמא ביום ידע דקלא אית לה שנפרצה ואם לא טרח להחזירה והזיקה חייב.

- ז. להרמב"ם פטור לגמרי אפי' מחצי נזק, ולתוס' והרא"ש אינם פטורין אלא מנזק שלם אבל חייבים בחצי נזק. סמ"ע ס"ק ב'.
- ח. כר' יהודה שם.
- ט. מברייתא בב"ק נ"ה ע"ב.
- י. כך משמעות הגמ' שם בדף נ"ו ע"א אמר רבא והוא שחתרה וכו'.
- כ. כמבואר בסי' רצ"א סעיף ו', וזהו אונס הבא מחמת פשיעה, שאם היה מעמיד לפניה דלת חזקה לא היתה נופלת הדלת מחמת שחתרה בקרקע או ע"י שנגחה בדלת עצמה. סמ"ע ס"ק ג'.
- ל. כ"כ הטור שאין האונס בא מחמת הפשיעה, אבל הרמב"ם בפ"ד מנזקי ממון הלכה א' כתב בסתם אפי' חתרה ויצאה ולא חילק. באר הגולה אות ה'.
- מ. שם במשנה.
- נ. היינו בלילה שם בגמ'.
- ס. כך כתבו התוס' על המשנה בד"ה נפרצה וכלשון שני שם. דאינו חייב לטרוח באפילה אחריה שם בתוס'.
- ע. שם בתוס' מדיוקא דמתניתין.

עין משפט ד.

ח"מ סימן שצו סעיף ג

ג. ד. הוציאוה ליסטים הם חייבים ^ב משעת משיכה או שהכישוה במקל לצאת, ודוקא שהוציאוה כדי לגזולה, אבל הוציאה כדי לאבדה ^ז והזיקה פטורים ^ק.

עין משפט ה.

ח"מ סימן שצו סעיף ה

ה. ו. הניחה בחמה אפי' חתרה ויצאה והזיקה חייב ^ו, כיון שהניחה בחמה הרי היא מצטערת ועושה הכל כדי שאפשר לה לברוח.

הגה: ולכן אפי' היתה קשורה בקשר חזק ^ש חייב.

עין משפט ו.

ח"מ סימן שצו סעיף ו

ו. ז. מסר השור לחרש שוטה וקטן אע"פ שהיה השור קשור הבעלים חייבים ^ת, שדרך השור להתיר הקשר ^א ולצאת ולהזיק, ואפי' שמרוהו החש"ו שמירה מעולה וחתרה ויצאה והזיקה הבעלים חייבים ^ב.

פ. שם במשנה דברשותיהו קיימא וע"כ הם חייבים, ואע"ג דהגולן לא קנה לה במשיכה דמי אמר לו למשוך, מ"מ כיון שעשה בה מעשה הקונה, כמקח וממכר היא ועתה היא ברשותו וחייב בשמירתה.

צ. כ"כ התוס' שם בשם הירושלמי, וכ"כ הרא"ש.

ק. דלא נכנסו תחת הבעלים להתחייב בשמירתן כיון שלא נתכוונו לזכות בהן אבל אם אבדה הבהמה חייבין ודאי עליה.

ר. כדאמר רבה שם בנ"ו ע"ב על דברי המשנה.

ש. מרש"י שם ד"ה הניחה ותוס' ד"ה מהו דתימא נ"ו ע"א, והראב"ד חולק. גאון אות י"א.

ת. מברייתא בב"ק ט' ע"ב וסוגיא דגמ' אליבא דחזקיה שם. וכתב ה"ה שם בהלכה ו' אפי' השור קשור כראוי אע"פ כן חייב שדרכן של החש"ו לשחק בהן ולהתירן והו"ל תחילתו בפשיעה אפי' שסופו באונס כגון שחתרה, וכך הכריע הרשב"א והתוס' שם.

א. צ"ל דדרך החש"ו להתיר הקשר ע"י שמשחקים בהם. סמ"ע ס"ק י'.

ב. כיון שתחילתו בפשיעה אף דסופו באונס חייב, ואפי' שעשו אח"כ החש"ו שמירה מעולה היינו שנעלו הדלת בפניה בנוסף לקשירה, והבהמה חתרה ג"כ חייב, כיון שתחילתו בפשיעה.

ואע"ג דבעינן שהאונס יבא מחמת הפשיעה כמ"ש בסי' רצ"א וכאן בסוף סעיף א', צ"ל דשאני כאן דאותה פשיעה הראויה לבא בשעה שמסרו הבהמה לחש"ו היינו שתצא ותזיק היא הנעשית בסוף משום כך אף שנעשה באונס חייבים הבעלים עליהם, ועיין בסי' ת"י

עין משפט ז.

הו"מ סימן שצו פעיף ה

ה. ט. מסר את שורו לאחד מד' שומרים מסתמא קיבל עליו שלא יזיק
ושלא יזוק^ג והוא בשור סתם, אבל אם מכיר בו שהוא נגחן אינו
מקבל עליו אלא שלא יזיק אבל לא שלא יזוק^ד.

ואם השומרים לא שמרוהו כלל ויצא והזיק נכנסו תחת הבעלים וחייבים
לשלם תם חצי נזק ומועד נזק שלם, והבעלים פטורים^ה.

ה. י. אם אחר שהזיק שור התם ברשות השומר, אמר לבעלים הרי שלך
לפניך לא אמר כלום^ו שהרי ב"ד לוקחים אותו להשתלם מגופו.

ואם שמרוהו כראוי שמירה מעולה השומרים פטורים^ז והבעלים
חייבים^ח בנזק של קרן בלבד שהיא תמה, אבל בנזק שן ורגל גם הבעלים
פטורים^ט.

ואם שמרוהו שמירה פחותה אם השומר ש"ח הוא פטור^י ואם ש"ש או
שוכר או שואל חייבים.

סעיף כ"ג. סמ"ע ס"ק י"א.

ג. שם ברמב"ם הלכה י' דכך נראה מלשונו וכן דעת הרשב"א. ה"ה שם, ופירושו כיון
שקיבלו לשומרו כל שמירה סתם היא שלא יזיק ולא יזוק. סמ"ע ס"ק י"ד.

ד. מימרא דר"א וכדמפרש לה רבא בדף מ"ה ע"ב, דלמה שהוא מוחזק שמזיק קיבל עליו,
דבסתמא לא קיבל עליו לשומרו שלא יזוק, שהרי עד היום לא היה שור אחר מתייצב
להזיקו. סמ"ע ס"ק ט"ו.

ה. דמה היה להם לעשות הרי העמידו שומר במקום לשומרו בעצמם.

ו. ודוקא תם דאינו משתלם אלא מגופו הדין כן, משא"כ במועד אחר שהזיק יכול השומר
לומר לבעלים הרי שלך לפניך ואני אסתדר עם הניזק. סמ"ע ס"ק י"ז.

ז. ר"ל אפי' השואל, ואע"ג דחייב באונסין, היינו דוקא אם הוזקה הבהמה שהוא שומר
עליה ולא לענין אם יצאה והזיקה אחר ששמרה כראוי.

ח. לפי שהבעלים חייבים אף בשמירה כראוי, והיינו בשן ורגל שדי להם שמירה פחותה
כמו שנתבאר בסעיף א' אם שמרו השומרים שמירה זו פטורים, אך בקרן דבעינן
שמירה מעולה לא די במה ששמרו אותו השומרים שמירה ראויה לשן ורגל וע"כ הם
פטורים אבל הבעלים חייבים.

ט. שהרי מסרו לשומר ושמרו שמירה ראויה שדי לו בכך.

י. והבעלים חייבים, ואם מסרו לשומר שכר או שואל שחייבים בשמירה מעולה הם חייבים
והבעלים פטורים, ועיין בבאר הגולה אות י' שפי' ע"פ מה שהשיב הרמב"ם לחכמי
לוניל דט"ס ומהי הנוסחא האמיתית ע"ש.

חור"מ סימן שצד סעיף א

עין משפט ז.ט.

א. בהמה שהחלקה באבן או במי רגלים ונפלה לגינה ונחבטה ע"ג פירות וירקות או שאכלה מהם משלם מה שנהנית ב. ואפי' הלכה מערוגה לערוגה, ואפי' נשארה שם הבהמה כל היום כולו אינו משלם אלא מה שנהנית ל בחבטה, שהרי מצאה מקום רך ולא נחבטה כדי שיתרסקו אבריה.

ב. ירדה הבהמה כדרכה לגינה ואכלה משלם מה שהזיקה, ואפי' טינפה הפירות במי לידה משלם מה שהזיקה מפני שתחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב מ.

וה"ה אם דחפה אותה חברתה ונפלה משלם מה שהזיקה מפני שהיה לו להעבירה אחת אחת כדי שלא ידחפו זו את זו ב.

הגה: וי"א דבדחפה אותה חברתה הוי אונס פ.

הגה: אם העבירה ליד גינת חבריו והיה אפשר לה לירד ולהכנס לגינה ע אפי'

כ. ממשנה בב"ק נ"ה ע"א וכדמפרש רב כהנה בדף נ"ח ע"א, וכמו שנתבאר בסי' שצ"א סעיף ח'.

ל. ואפי' בעל הבהמה ידע מזה דמזל רע של בעל השדה גרם ליה ההיזק. סמ"ע ס"ק ב'. וצ"ל דשאני בדין בור בגמל שנפל בסי' תי"ב סעיף ד' דאם יש לו שהות להקימו או לסלקו הוי פושע דשם בדין בור מחוייב לסלקו אבל בשורו אחרי שנפל לגינה הגם שידוע עליו אינו חייב לסלקו משם אלא רק לשומרו שלא ילך לשם ומה שנפל לשם הוי מזלו הרע של בעל השדה גרם.

אולם הרא"ש בב"ק נ"ח ע"א כתב דאפי' ידע פטור משום דלא קרינן ביה "ושילח וביער בשדה אחר", ולפי"ז בנוק ע"י קרן חייב בידע וצ"ע.

מ. בעיא דר' ירמיה שם בנ"ח ע"א למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס פטור אבל למ"ד חייב פשוט דחייב ואנו קימ"ל כוותיה. ותחילתו בפשיעה שהיה לו לשומרה שלא תרד, כך פירש רש"י שם.

נ. כרב כהנא וכתב הב"י דפשטא דגמ' כוותיה.

ס. טור בשם ר"י והרא"ש והרמ"ה, ואע"ג שנתבאר בטור ובמחבר בסי' ש"ג סעיף י"א בשומר שכר דבכה"ג הוי פשיעה וחייב, לא משום דהוי כפשיעה אלא דהוי כגניבה ואבידה ששומר שכר חייב בהם, משא"כ בשן ורגל דאין אדם מחוייב לשמור בהמתו אלא שמירה פחותה, כמ"ש בסי' שצ"ו וע"כ נחשב זה לאונס. סמ"ע ס"ק ד'.

ע. מבלי שיכל למנוע בעדה ואפי' שזו הדרך היחידה להעביר בהמתו וזו דעת התוס' והרא"ש, והחולקים הם הרשב"א בשם הראב"ד הביאם הב"י.

נפלה באונס חייב דהוי תחילתו בפשיעה, ויש חולקין.

עין משפט י.

ח"מ סימן שצד פעיף ד

ה. כל בהמה שהזיקה פירות מחוברים פ משערים מה שהזיקה בשישים ז ומשלם. כיצד, הרי שאכלה בית סאה שמין ששים בית סאה באותה שדה כמה היה שוה וכמה היא שוה אחרי שהפסידה בית סאה אחת מהם, ומשלם השאר. וכן אם אכלה קב או רובע ואפי' קלח אחד שמין אותו דבר בשישים.

עין משפט כ.

ח"מ סימן שצד פעיף ה

ה. ו. אכלה פירות גמורים שאינם צריכים לקרקע משלם דמי פירות גמורים כפי שווין ק אם סאה דמי סאה ואם סאתים דמי סאתים.

עין משפט ל.מ.

ח"מ סימן שצו פעיף א

עין לעיל עין משפט א

עין משפט נ.ס.ע.

ח"מ סימן שצו פעיף ד

ה. הפורץ גדר לפני בהמת חברו ויצאה והזיקה אם הגדר היה בריא וחזק חייב ר. ואם היה כותל רעוע פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים.

פ. רמב"ם שם הלכה י"ג ממשנה בב"ק נ"ח ע"ב.

צ. ילפינן לה מדכתיב "וביער בשדה אחר" בבי"ת דהו"ל לומר וביער "שדה" אחר, ודרשו דההיזק והביער ישערו אגב שדה אחר והיינו שלא ישומו כמה היה שוה בית סאה זו הנאכל לחוד שהיה שוה הרבה והיה מפסיד המזיק, אלא משערין אם אדם בא לקחת ששים כמו שיעור זה מה שהזקק כמה היה נותן בעדו פחות בשביל הבית סאה זו שחסרה או הופסדה, וזה פחות ממה שהיא שוה לבדה. סמ"ע ס"ק ט'.

ק. דברי ר"ש במשנה שם ובגמ' נ"ט ע"ב משמיה דרב דפסק כוותיה.

ר. מברייטא וגמ' נ"ה ע"ב, ורמב"ם פ"ד מנזקי ממון הלכה ב'. וכתב ה"ה שם שהקשו חכמי לונל להרמב"ם מהמשנה למעלה דהוציאווה ליסטים הם חייבים, ודוקא בהוציאווה בעצמם ולא בפורץ גדר בפניה אפי' שהגדר חזק ובריא, ותירץ להם לחלק בין פורץ המתכוון לגניבה ולא לפורץ הגדר, לבין המתכוון לפרוץ ולא לגנוב, ועיין בדרישה. ובבאר הגולה אות ע'.

ובכותל רעוע דפטור בדיני אדם וחייב בדיני שמים, התוס' שם כתבו היינו על מה שהזיקה

הגה: וי"א דאינו חייב בנזקי הבהמה אלא אם הכישה והזמינה לנזק ש.

וי"א אפי' על הבהמה עצמה אינו חייב אם אבדה ת.

הבהמה ולא על הכותל ולהרא"ש אפשר דגם על הכותל חייב בי"ש, וכן נראה דעת הרמב"ם והמחבר. סמ"ע ס"ק ט'.

ובפעמוני זהב הביא באחד שחתר חתירה בחנות חבירו וגנב קצת דברים וכאן אחרים וגנבו משם יותר מאחר שמצאו המחותרת כבר חתורה, העלה דהראשון חייב בכל כדין הפורץ גדר בפני בהמת חבירו דחייב, וק"ו הוא אם הפורץ חייב בנזקה שהזיקה אח"כ, מכ"ש אם אבדה היא בעצמה, וכמ"ש הרמ"א די"א אפי' אבדה פטור משמע דלדעה ראשונה בשו"ע דאבדה בעצמה עדיף יותר לחייבו יותר ממה שהזיקה. אך הקשה מאי שנא מגרמא דפטור מדיני אדם וכתב דיש לחלק, ומ"מ בנידון שם לא גרע מהזיקה הבהמה דלא ברי הזיקה ועכ"ז חייב, על כן העלה דהגנב הראשון חייב בכל, ע"כ.

ש. טור בשם הראב"ד וה"ה בפ"ד שם.

ת. כפי' רש"י ותוס' שם. והיינו מדיני אדם אבל בדיני שמים חייב על הבהמה אם אבדה ק"ו מכותל רעוע. סמ"ע ס"ק ח'.